

**Strategisk
næringsplan 2020-
2023**

**Froland
Kommune**

**Vedtatt i
kommunestyret
11.06.2020**

Innhold

1.	Innledning.....	2
1.1.	Hvorfor strategisk næringsplan?	2
1.2.	Hva er strategisk næringsplan?	2
1.3.	Mandat for planarbeidet	2
2.	Planprosess.....	2
3.	Kommunalt næringsarbeid i dag	2
4.	Arbeidsplasser/sysselsetting og befolkning	4
6.	Bedrifter	6
7.	Offentlig og privat næringssamarbeid.....	7
8.	Næringsarealer	9
9.	Sentrum	12
10.	Gullknapp lufthavn og næringsområde (Gullknapp Aerial Center).....	13
11.	Fengsel.....	14
13.	Reiseliv og kulturisme.....	15
15.	Kommunen som eier	17
16.	Handlingsprogram	18

1. Innledning

1.1. Hvorfor strategisk næringsplan?

Næringslivet er viktig i Froland. Det skjer mye næringsutvikling i Froland, og det vil komme til å skje mye mer i åra som kommer. Det har skjedd mye positivt med en økning i antall bedrifter med tilknytning til kommunen. Samtidig er det også trekk ved utviklingen som kunne ha vært enda bedre.

På noen områder er kommunen en aktør som har betydning for næringslivet og som kan påvirke forholdene for dagens og framtidens næringsliv. Dette bør gjøres planmessig, med de viktigste tiltakene først. Kommunen er klar over at det er mange forhold som ligger utenfor kommunens kontroll, og ønsker ikke å bruke mye tid på å omhandle slike forhold.

1.2. Hva er strategisk næringsplan?

En strategisk næringsplan er en plan som sier noe om hva kommunen mener er viktig for å fremme næringsutviklingen i kommunen i kommende år. Planen utpeker noen satsingsområder og munner ut i et handlingsprogram.

I prosessen med å revidere strategisk næringsplan for Froland er det eksisterende næringslivet involvert gjennom Froland handels- og næringsforening.

1.3. Mandat for planarbeidet

Strategisk næringsplan er forankret gjennom vedtak i kommunestyret. I og med vedtatt plan i 2016, som la til grunn at kommunen skulle delta i næringssamarbeidet i Østre Agder regionråd, er det grunn til å forutsette at kommunen deltar på linje med de andre kommunene i regionrådet når den felles strategiske næringsplanen skal revideres.

2. Planprosess

Arbeidet med revisjon av næringsplanen har vært gjort av en arbeidsgruppe bestående av utviklingsjef Sigurd A. Jensen, kultur- og næringsrådgiver Ole Tom Tjuslia og Skogbruksrådgiver Trude Engesland. Froland handels- og næringsforening, Arendal næringsforening og Grimstad næringsforening, Arendal by og Grimstad min by, samt næringsjefene i nabokommunene Arendal og Grimstad, Agder fylkeskommune og utviklingsleder i Østre Agder regionråd er blitt invitert til å uttale seg til planen.

3. Kommunalt næringsarbeid i dag

Kommunen har følgende ressurser innen næringsarbeidet i dag:

- Ordfører
- Rådmann
- Utviklingsjef
- Skogbruksrådgiver
- Jordbruksrådgiver
- Næringsrådgiver
- Ansatte i forvaltningsdelen av teknisk sektor som arbeider med arealplanlegging og byggesaker.

- Medeier i Etablerersenteret IKS sammen med kommunene Arendal, Grimstad og Tvedestrand
- Samarbeid med NAV om støtte til etablerere
- Kommunalt næringsfond
- Deltakelse i regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad
- Rådgivning og oppfølging av etablerere og eksisterende bedrifter i utviklingsprosjekter

Ofte er det ordføreren som får henvendelser fra aktuelle nyetablerere av en viss størrelse, og ordføreren samarbeider med administrasjonen for å forankre enkelthenvendelser i kommunens organisasjon slik at den enkelte sak får en imøtekommende og god oppfølging.

I tillegg kan ordføreren og rådmannen ta initiativ til at det skal arbeides for å få nyetableringer til kommunen. Et godt eksempel på det er etableringen av nytt fengsel på Blakstadheia. Kommunens medvirkning overfor Arendal lufthavn Gullknapp as er også et godt eksempel på et slikt initiativ.

I tillegg er kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner et svært viktig verktøy for å imøtekomme næringslivets arealbehov.

Også samarbeid med private aktører er en viktig ressurs. Blakstadheia næringspark er et godt eksempel i så måte.

Mål:

- Vekst i næringslivets verdiskaping og sysselsetting

Strategi:

- Forvalte kommunens ressurser til næringsutvikling på en planmessig måte, solid forankret i kommunestyret

4. Arbeidsplasser/sysselsetting og befolkning

Froland kommune har pr. februar 2020 totalt 5953 innbyggere.

Froland har vokst mest i Agder siden 2010. Prognoser fra SSB viser at Froland etter all sannsynlighet også framover vil ha en sterk vekst. I år 2040 vil innbyggertallet kunne nærme seg 7400.

År 2000 var det 1159 sysselsatte (arbeidsplasser) i Froland kommune, i 2019 var det økt til 1635. veksten har vært størst i privat sektor, økende fra ca halvparten i år 2000, og opp i nesten to tredjedeler av antall arbeidsplasser i 2019(1036).

Det var i 2019 registrert 2794 sysselsatte med bosted i Froland. Det gir en såkalt pendlingsbalansetall på minus 1159. Det er 1914 personer som har sitt arbeidssted i andre kommuner, og det er 755 personer som arbeidspendler til Froland fra andre kommuner.

Fengselet vil tilføre kommunen om lag 200 permanente årsverk i statlige arbeidsplasser til Froland kommune, hvorav 100 representerer en netto vekst til regionen. Fengselet vil også få store ringvirkninger innenfor lokal servicenæring, og vil medføre en styrking av de kommunale tjenestene.

Froland er en del av et felles bo,- utdannings- og arbeidsmarked på Agder. De fleste pendlerne drar til eller fra de nærmeste nabokommunene.

Mål:

- Være en attraktiv kommune for å bosette seg i uavhengig av arbeidssted
- Være en attraktiv kommune for å etablere arbeidsplasser

Strategi:

- Opprettholde og videreutvikle et godt tjenestetilbud for å framstå som en attraktiv kommune for befolkningsvekst, nyetableringer og bedriftsutvikling

5. Regional næringsutvikling

Froland er en del av et regionalt bo-, utdannings- og arbeidsmarked. Pendling skjer i stor Omfang mellom nabokommunene og forteller oss at arbeidsreiseavstandene er akseptable.

Froland kommune er med i det regionale nærings samarbeidet i Østre Agder. Froland er ikke med i dagens felles strategisk næringsstrategi i Østre Agder, men skal med ved neste rullering.

Innenfor Østre Agder-samarbeidets geografiske nedslagsfelt er det to regionale næringsfond, Regionalt næringsfond for østregionen (Åmli, Vegårshei, Gjerstad, Risør og Tvedestrand) og Regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad. Disse fondene ledes av hvert sitt styre, som i dag består av næringsmedarbeiderne på vegne av rådmennene fra hver av deltakerkommunene, mens Agder fylkeskommune, Innovasjon Norge, Fylkesmannens landbruksavdeling og NAV deltar med observatører med møte-, tale- og forslagsrett.

Fondene arbeider etter vedtekter vedtatt av deltakerkommunene og årlig tildelingsbrev fra Agder fylkeskommune. De er finansiert av tilskudd fra Agder fylkeskommune. Det regionale næringsfondet der Froland deltar i dag, får også kommunale tilleggsbevilgninger etter folketall som utgjør 40 % av fondets årlig tilførte forvaltningskapital.

Østre Agder regionråd har en felles utviklingsleder som er finansiert av de åtte deltakerkommunene. Utviklingslederen arbeider med koordinering av felles næringsutviklingstiltak i hele regionen og i samspill med den enkelte eller grupper av kommuner innen regionrådets nedslagsfelt også på flere samfunnsområder enn bare direkte næringsutvikling. Det er i Østre Agder utarbeidet en næringsarealguide. Videre er det gjennomført en bedriftsundersøkelse i alle de åtte kommunene som tar for seg bedriftenes tilfredshet med egen kommune.

Etablerersenteret IKS er eid av kommunene Arendal, Grimstad, Tvedestrand og Froland. Etablerersenteret bistår de som har tanker om å starte en bedrift og hjelper blant annet med råd, veiledning og kurs.

Mål:

- Være en del av den regionale næringsutviklingen

Strategier:

- Fortsette samarbeidet i regionalt næringsfond og som medeier i Etablerersenteret IKS.
- Delta i nærings samarbeidet og næringsnettverket i Østre Agder regionråd politisk og administrativt.

6. Bedrifter

Det er våren 2020 registrert til sammen 624 virksomheter i Froland (SSB 10309). En økning på ca 25 % fra 2010. Herav vel 100 med 1-4 ansatte, 26 med 5-9 ansatte og en bedrift i kategorien 100-249 ansatte.

Hovedtyngden av næringslivet i Froland er preget av mange små og mellomstore bedrifter, og det er 23 bedrifter som sysselsetter mer enn 20 ansatte. Det er ikke noen store hjørnesteinsbedrifter i Froland kommune, men en sunn sammensetning av mindre service- og produksjonsbedrifter.

Historisk er Froland en landbrukskommune, men landbrukets betydning for sysselsettingen i Froland har vært nedadgående over lengre tid.

De fleste virksomhetene er innenfor bygg, anlegg, transport og detaljhandel.

Det er flere større virksomheter som har aktiviteter i Froland, men som ikke er registrert i kommunen. Arendals Fossekompani ASA har firmaadresse på Bøylestad i Froland, men er kun registrert med 24 ansatte til tross for at de har over 2200 ansatte i sine datterselskap over store deler av verden.

Arendals Fossekompani er også største eier i Arendal lufthavn Gullknapp AS (Gullknapp Aerial Center), og har vært helt avgjørende for den utbygging som har skjedd der de senere år.

En annen stor aktør innen Frolands grenser er Agder energi, landets fjerde største energiselskap, der også Froland kommune er aksjonær. Kommunene i Agder-fylkene er til sammen majoritetseier, mens Statnett er minoritetseier. Evenstad kraftverk i Froland eies av Agder energi.

I 2011 ble Froland handels- og næringsforening stiftet av 11 bedrifter. Siden den gang har medlemstallet økt jevnt og trutt. Pr. 2019 er det 32 medlemmer. Foreningen er en viktig møteplass for medlemmene og et konstruktivt talerør overfor offentlig myndighet. Hvert år arrangerer foreningen Midt i Frolandsblinken, sammen med Froland kommune, Froland IL og Frolendingen. Kommunens kultur- og næringsrådgiver er sekretær for foreningen. En oversikt over registrerte selskaper med Froland som adresse for hovedkontor er vedlagt plandokumentet.

Mål:

- Økt verdiskaping og sysselsetting i bedriftene i Froland

Strategier:

- Delta i kontaktarenaer mellom næringslivet og kommunen
- Systematisk kontakt med Froland handels- og næringsforening
- Delta i samarbeidstiltak om næringsutvikling i en større region

7. Offentlig og privat nærings samarbeid.

Samarbeidet går langs følgende linjer:

- Næringslivets organisasjoner
- Private eiere av næringsarealer
- Etablerings- og bedriftsrettet støtte
- Næringsrådgivning
- Etablerersenteret IKS
- Politiske og administrative initiativ v/ordfører og rådmann
- Regionalt nærings samarbeid
- Strategisk næringsplan med planprosess og medvirkning

Den organisasjon kommunen mest jevnlig samarbeider med, er Froland handels- og næringsforening. Foreningen har medlemmer både innen varehandel, tjenesteyting og annen næringsvirksomhet. Froland kommune stiller sekretærhjelp til rådighet for foreningen, som er kommunens bidrag sammen med årlig støtte til gjennomføring av Frolandsdagen i Osedalen. Foreningen er en viktig høringsinstans i kommunens næringsaker, som for eksempel etablering av næringsarealer og sentrumsutvikling. I forkant av at det lyktes å få etablert vinmonopolutsalg i Osedalen, bidro foreningen aktivt.

Blakstadheia næringsområde ble startet av Froland kommune. Den første delen sto kommunen for planlegging, kjøp av grunn, regulering, opparbeiding og salg av tomter. I den andre delen ble arealet solgt til et Blakstad næringspark AS etter at kommunen hadde kjøpt grunn og regulert området. Etablering av Froland fengsel er et godt eksempel på at private og kommunale krefter har arbeidet sammen på en målrettet og god måte.

Anleggslinja på Skarsbru ble nedlagt i 2018. Fylkeskommunen ville gjerne selge arealene til Froland kommune. Kommunen ønsket ikke å overta som ren kommunal eier og satte i gang en prosess for å få med private i en overtakelse. Det var mange interessenter, men kun to ble til slutt med og ervervet Skarsbru; Gauslå invest AS og Agder Miljø AS. I skrivende stund er kommunen i ferd med å selge sine aksjer til de to selskapene. Området er i kommuneplanen avsatt som næringsområde og det er god plass til plasskrevende virksomheter for et stykke tid fremover.

Kommunen deltar både i styret i regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad og har eget kommunalt næringsfond. Dette setter kommunen i en posisjon der en oppnår viktige kontaktpunkt mot både gründere og eksisterende bedrifter som søker støtte til utviklingstiltak. Fra kontakten oppnås til søknad er klar til behandling, skjer en veiledning av søkerne som bidrar til å etablere en felles forståelse av både rammeverk og virkemidler mellom kommunen og bedriften. Dette gir i sin tur et nettverk som kan bety mye i videre utviklingsarbeid, samtidig som det borger for en gjensidig kompetanseoverføring som er til nytte for alle parter.

Kommunen er medeier i Etablerersenteret IKS sammen med Arendal kommune, Grimstad kommune og Tvedestrand kommune. Dette er beliggende med lokaler i Sørlandet kunnskapshavn i Arendal, og tilbyr veiledning av etablerere. Det er registrert en rekke gode eksempler på etablerere som har fått etableringsveiledning som har fått overført god og nyttig etablererkompetanse som et viktig bidrag til at etableringen lykkes. Mange av etablererne søker også etableringsstøtte enten fra regionalt næringsfond eller fra Innovasjon Norge, og tar med seg mye verdifull kompetanse inn i søknadsprosessene. Dette illustrerer at næringsrådgivningen kanskje er mye viktigere for å lykkes i en etablering enn et begrenset økonomisk tilskudd, selv om begge deler ofte er utløsende.

I forbindelse med etablering av Agder fylkeskommune fra 01.01.20 er det klarlagt at ordningen med regionale næringsfond blir videreført. Foreløpig er det bevilget en samlet sum i budsjettet for 2020, mens tildelingsbrev til de enkelte fond ikke foreligger pr. 19.02.20

Ordfører og rådmann er ofte det første kontaktpunktet i kommunen for enkeltaktører og interessenter fra næringslivet som vurderer å etablere seg i kommunen. Disse har i kraft av sine posisjoner som henholdsvis øverste politiske og administrative leder mulighet til å ta initiativ og sette dagsorden som kan sette viktige prosesser i gang. Gode eksempler på dette er etablering av fengsel på Blakstadheia, etablering av vinmonopolutsalg i Osedalen, etablering av Myklandsfondet i 2008 og etablering av nytt bygg for dagligvarebutikken i Mykland.

Mål:

- Bidra til økt sysselsetting i Froland og dermed i en større region
- Øke antall nyetablerere
- Et innovativt lokalt og regionalt næringsliv

Strategier:

- Arbeide aktivt med å tilrettelegge nye næringsarealer
- Være på tilbudssiden innen behandling av reguleringsplaner og byggesaker overfor næringslivet
- Følge opp private initiativ for næringsutvikling

8. Næringsarealer

Froland kommune ønsker å ha tilstrekkelig næringsarealer for å imøtekomme behovet i årene som kommer. Både byggeklare tomter, regulerte arealer og arealer avklart i kommuneplanens arealdel. Froland ønsker å se sin strategi for næringsarealer i sammenheng med ATP-planen, samt utviklingen i regionen spesielt Østre Agder samarbeidet.

Vi benytter en kategorisering i ABC-områder i tråd med ATP og andre kommuner i Østre Agder. Målet er å få en optimal lokalisering som ivaretar både behov og hensyn. Arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter bør skje sentrumsnært (i A-områder) for å redusere persontransportbehovet. Kontor, forretning og service/tjenesteyting er eksempler på A-områder. I den andre enden av skalaen er virksomheter som har behov for god tilgjengelighet med bil/tyngre kjøretøyer, stort arealbehov og relativt få ansatte og besøkende (C-områder). Anlegg, massebearbeiding (grus, flis mv) tyngre industri er eksempler på C-områder. B-områder er en mellomtype med lett industri, plasskrevende forretning/service, middels antall besøkende og ansatte. Fx bilforretning, verksted, fengsel, byggevarer ol. I tillegg kan det deles opp i mellomkategoriene AB og BC.

A-områder:

I sentrum Osedalen er det regulert for opp til 15.000 nye kvadratmeter forretning, kontor, butikk mv. I dag er det ca 9000 kvm i bruk. Selv om det er en viktig målsetting å styrke sentrum med mange flere boliger enn i dag, og dermed grunnlaget for næring, vil trolig dette være tilstrekkelig i en periode godt ut over et 12-års perspektiv. Det har også vært hensikten å planlegge langsiktig for å kunne styre utviklingen i sentrum i ønsket retning med fortetting og en helhetlig utvikling (jfr områdeplan Langåsen). Det er også regulert for næring i Dalen, vest for sentrum, ca for 8000 kvm BRA. Dette er tiltenkt for «Plass- og arealkrevende forretninger med tilhørende lager» og vurderes som et AB-område.

B-områder:

Blakstadheia industriområde har transformert seg gradvis fra C- til et B-område. Antall arbeidsplasser er beregnet til å ha mer enn doblet seg i en tiårs periode uten at arealbruken er økt i særlig omfang. Med fengselet som også kommer nå (ikke med i nevnte dobling) vil det bli et enda mer tydelig preg av kategori B. Det er også i kommuneplanen lagt inn noe utvidelse av næringsarealene på Blakstadheia. Dette har vært beregnet å være nok de nærmeste årene, og med ordinær utbyggingstakt vil det kunne bli behov for nye B-arealer om 4-6 år. Arendal har lagt ut et areal nedenfor Libru som vil kunne ivareta noe av det fremtidige behovet.

C-områder:

Det er i dag ikke mye tilfang av næringsarealer i denne kategorien. Aust-Agder fylkeskommune har solgt sine arealer på Skarsbru, tidligere vgs anleggslinje som nå er flyttet til Sam Eyde vgs. Her er det brutto over 130 dekar som er delvis opparbeidet og bebygget som er egnet for plasskrevende næringer som flisproduksjon, base for

anleggsentreprenører, verkstedvirksomhet i de eksisterende bygg, massebearbeiding og lignende. Bl.a. Mesta og Agder miljø driver virksomhet der i dag.

Andre områder:

Ved flyplassen på Gullknapp er det regulert næringsarealer både til flyplassrelatert virksomhet og ordinære næringsarealer. Man ser for seg at disse arealene først og fremst vil egne seg for næringer som har et spesielt behov for å være i nærheten av flyplassen. Derfor vurderes dette næringsområdet til å til dels ha sin egen dynamikk og ikke påvirke øvrig behov for næringsarealer i særlig stor grad. Arealene her må derfor betraktes som en del av en regional utvikling felles for alle kommunene i nærheten.

Det er ellers også i kommuneplanen enkelte mindre arealer i kommunen som kan passe for spesielle behov som måtte komme.

Om man benytter kommuneplanens 12-års perspektiv er dette langt frem og innehar veldig stor usikkerhet mht hva behovet for nye næringsarealer vil bli. Strategien i Froland er å se for seg en positiv utvikling basert på kjent kunnskap. Kjent kunnskap er befolkningsvekst og etableringer de siste 10-20 årene, trend mot å samle næringer i egne næringsområder, og at man ser for seg muligheten for at det kan komme en stor virksomhet som ønsker et ferdig avklart, større område kjapt. Fengselet er et eksempel på virksomhet som sannsynligvis ikke hadde kommet til Blakstadheia om arealet (vel 100 dekar brutto) ikke hadde vært avklart i plansammenheng fra før.

De siste 10-15 årene har det vært etablert virksomheter på omtrent 300 dekar i regulerte næringsarealer i Froland (inkludert fengsel som ble regulert fra næring til institusjon). I tillegg er det kommet arbeidsplasser fx i steinbrudd på Øynaheia. Man bør se for seg at behovet den neste tilsvarende perioden vil kunne bli enda høyere. Det er også et behov for ekstensive næringsarealer, C-områder. Det vil være en fordel å samle typiske C-virksomheter på ordnede og tilpassede næringsarealer som Skarsbru, i stedet for at virksomhetene befinner seg spredt rundt i tilfeldige ikke-avklarte områder. En stor andel av bedriftene som har etablert seg i Froland gjør det fordi de ønsker å ha beliggenhet i Froland, fx fordi de bor her. Andre gjør det pga en noe lavere pris enn nærmere E18, og det er viktig å ha et tilbud også til disse for å ivareta vekst i regionen. Vår behovsberegning blir da slik:

- Ut fra historisk trend: 300 dekar (B og C)
- Buffer og reserve: 150 dekar (B og C)
- Arealer for den mest ekstensive bruken (C-kategori) 100 dekar
- Sum behov 550 dekar
- Gullknapp, sentrum og spredte arealer er utenom denne beregningen

Dagens tilfang av næringsarealer er ca 140 dekar brutto (regulert) på Blakstadheia, samt noen mindre arealer på ca 30 dekar avklart i kommuneplanen (B-kategori). I tillegg ca 15 dekar regulert til kombinert næring/bolig i Dalen som er i en mellomstilling mellom A- og B-områder. På Skarsbru er nylig et areal på vel 100 dekar avsatt som næringsområde i kommuneplanen (C-kategori).

Det er ut fra dette behov for å avsette ytterligere ca 300 dekar næringsareal, B-kategori.

Konklusjonen er at Froland kommune bør avklare ca 300 dekar nye næringsarealer i kommende kommuneplanarbeid. Dette ønskes gjort i arealene langs ny adkomstvei til Gullknapp.

Oversiktskart

Mål:

- Sørge for å ha nok tilgjengelig egnede næringsarealer til en variert lokal og regional næringsutvikling og nyetablering i overskuelig framtid

Strategi:

- Gjøre en nærmere vurdering av arealer egnede for næringsarealer langs ny adkomstvei til Gullknapp flyplass

9. Sentrum

Sentrumsutvikling har fått mye fokus de siste årene fordi det er viktig for kommunen å ha et sterkt og vitalt sentrum. I kommuneplanen har det de siste revisjonene blitt stadfestet at nye boliger i hovedsak skal være sentrumsnære. Deltakelse i det regionale ATP-samarbeidet understøtter dette.

Det er ønskelig med et mer attraktivt sentrum. Med dette tenker man på helhetlige utforminger og løsninger som ivaretar de forskjellige sentrumsbehovene som forretning, boliger, parkering, møteplasser etc.

Samlet er det i regulert for anslagsvis opp mot 1000 nye boenheter og 15.000 dekar næring/kontor i sentrum og i nærheten av sentrum. Videre utvikling er avhengig av privat initiativ og kommunale prioriteringer.

Mål:

- Osedalen som et attraktivt og trivelig handelssenter som fremmer ekspansjons- og etableringslyst

Strategier:

- Utvide sentrumsarealet på en helhetlig og fremtidsrettet måte og legge til rette for bolig og næring
- Etablere et motiverende samarbeid om fellestiltak mellom handlende, gårdeiere og kommunen
- Støtte Froland handels- og næringsforenings årlige arrangement Midt i Frolandsblinken og andre vekst- og trivselsskapende arrangementer i sentrum
- Bidra til å øke bransjemangfoldet i sentrum, gjennom samarbeid med bl.a. med Froland handels- og næringsforening.

10. Gullknapp lufthavn og næringsområde (Gullknapp Aerial Center)

Det har over mange år foregått en omfattende utvikling på Gullknapp flyplass. Det er i dag en flystripe, hangarer og tårn, samt taksebane og bygg for flyskolen. Det er regulert store næringsområder i områdene rundt flystripa. Arendals Fossekompani AS er hovedaksjonær og er en solid aktør som understøtter mulighetene for en langsiktig og omfattende utvikling videre. Navnet som nå benyttes for virksomheten er «Gullknapp Aerial Center».

Gullknapp Aerial Center har potensial til å bli en viktig aktør som gir nye arbeidsplasser til regionen, og kan også bli en viktig katalysator for å utløse nye arbeidsplasser i andre virksomheter som kan tenkes å etablere seg i flyplassens nærhet.

Det er pr i dag etablert flyskole i regi av OSM på Gullknapp og i Arendal sentrum. Elevtallet er ventet å øke til 200 i løpet av kort tid. I tillegg arbeider selskapet med å etablere Gullknapp som nasjonalt senter for droner, samt satsing på elfly. Iverksetting av utvidelse av sikkerhetssoner for å få konsesjon til trafikkfly med 70 passasjerer er satt noe på vent.

Mål:

- Økt aktivitet og næringsutvikling på flyplassen og næringsområdene der

Strategi:

- Støtte opp om en positiv utvikling av Gullknapp Aerial Center

11. Fengsel

Froland kommune er veldig godt fornøyd med å få et av de to nye fengslene på Agder til kommunen. Dette vedtaket er også med på å understreke at Froland er en næringsvennlig kommune, og vi ser også at fengselsetableringen vil ha gode ringvirkninger for det lokale næringsliv i regionen. Fengselet er ventet å bringe om lag 200 permanente årsverk i statlige arbeidsplasser til Froland kommune. Fengselet vil også få store ringvirkninger innenfor lokal servicenæring, og vil medføre en styrking av de kommunale tjenestene.

Området er ferdigregulert med opparbeidet og dimensjonert infrastruktur. Det ivaretar de faglige hensyn med det regionale nærhetsprinsippet, krav i forhold til innsyn/skjerming og har den nødvendige fleksibilitet. Anlegget er under ferdigstilling og innflytting ila. 2020.

Nytt fengsel medfører en økning av kommunale tjenester i samarbeid med statlige etater som Kriminalomsorgen og NAV.

Mål:

- Etablere et nært og tillitsfullt samarbeid mellom Froland kommune og Fengselet.

Strategier:

- Medvirke til at regionen drar nytte av ringvirkningene av fengselet.

13. Reiseliv og kulturisme

Froland kommune har flere attraksjoner og fortrinn som gir et svært godt potensial for økt turisttrafikk. En viktig attraksjon i kommunen er en variert og storslått natur som gir anledning til flotte naturopplevelser. En annen er Frolands verk kultursenter. Likeledes har idrettsparken på Mjølhøi med alle utendørs idrettsanlegg og ikke minst det moderne bade- og svømmeanlegget Frolandia et betydelig potensial ikke minst i sommersesongen. Bjørkeskogen aktivitetssenter er et eksempel på en god satsing innenfor reiseliv og turisme. Froland vandrehjem, Eikely tilbyr muligheter for overnatting.

Kommunen er deltaker i det interkommunale reiselivssamarbeidet Telemarksvegen. Det omfatter kommunene Birkenes, Froland, Åmli, Nissedal, Kviteseid og nå nylig også Seljord. Telemarksvegen markedsfører attraksjoner, overnattings- og serveringsbedrifter langs RV 41 med avstikkere i rimelig avstand, og er pådriver for arbeidet med en høyst tiltrengt utbedring av vegstandarden på viktige strekninger. I Froland går veien fra Hynnekleiv til Svenes. Hver av kommunene er representert i styret, mens ordførerne utgjør årsmøtet. Det møter jevnlig fra 20 til 40 bedrifter på felles samlinger for å bygge nettverk og samarbeid. Gjennom dette innlandssamarbeidet når en markeder på kontinentet og innenlands, og har valgt slagordet «Telemarksvegen-hovedvegen til det norske eventyret» i kommunikasjonsstrategien.

Det vurderes å være et potensial for en overnattings- og serveringsbedrift i nærhet til Osedalen som kan få positive synergier med Frolandia, idrettsparken og Frolands verk kultursenter som attraktive reisemål. Av losjibedrifter i kommunen i dag er det Eikely med 60 senger og Øynastua med til sammen 30 sengeplasser. Det er derfor ikke god kapasitet til å ta imot overnattingsgjester fra konferanser e.l. over flere dager av alminnelig størrelse på Frolands verk kultursenter eller andre steder i kommunen. En kapasitet på min. 50 enkeltrom vil være ønskelig. Dette kunne kanskje drives som sommerhotell. Det har vært pekt på at det kunne lokaliseres nær Nidelva om mulig, og ha tilbud både innen camping, hytter og apartment. I forbindelse med planene om et skisenter med internasjonale mål for skiskyting er det dukket opp en idé om å etablere et sportell i området, som kan gi kommunen et betydelig økt antall overnattingsplasser for reiselivet også.

Froland kommune er deltaker i et prosjekt som er helt i startfasen der man ønsker å se på mulighetene for å utvikle Nidelva som en attraktiv destinasjon for padling og sykling. Det er et samarbeid mellom Åmli, Nissedal, Fyresdal og Froland kommuner. Frolands Verk kan være et viktig besøkssted i en slik destinasjon.

Mål:

- Fremme økt trafikk til reiselivsbedrifter og attraksjoner i Froland som deltar i Telemarksvegen-samarbeidet.
- Styrke Frolands Verk som attraktivt besøkssted
- Øke losjikapasiteten i kommunen
- Avklare muligheter for å fremme Nidelva som reiselivsdestinasjon

Strategier:

- Støtte videre utvikling av og delta i næringsutviklingsarbeidet i regi av styret i Telemarksvegen
- Støtte og samarbeide om tiltak som kan styrke Frolands verk kultursenter som attraktivt besøksmål
- Støtte opp om initiativ for overnattingsbedrifter

- Delta i prosjekt for å fremme og utvikle Nidelva som padle- og sykledestinasjon

15. Kommunen som eier

Det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til sitt eierskap og deltakelse i andre virksomheter, og det er derfor vedtatt at Froland kommune skal lage en årlig eierskapsmelding.

Kommunen forvalter store verdier på vegne av fellesskapet, og det er derfor viktig å tydeliggjøre formålet med et kommunalt eierskap og skape forutsigbarhet og tydelige rammer. Det mest fundamentale spørsmålet er hvorvidt kommunen i det hele tatt skal være eier av et selskap. Mange ulike forhold, lover og forskrifter spiller inn, og kommunestyret må fatte et vedtak om eierskap basert på en totalvurdering av dette.

Froland kommune stiller klare forventninger til at styrene i kommunalt eide selskap utarbeider og følger opp etiske retningslinjer og integrerer samfunnsansvar i forretningsdriften. Begrepet samfunnsansvar kan bl.a. relateres til likestilling, integrering, arbeid mot korrupsjon, etikk, HMS, åpenhet og innsyn, kvalitet, brukermedvirkning, miljø- og klimatiltak. Styret og den daglige ledelsen i selskapene har ansvaret for å integrere samfunnsansvar i forretningsdriften

Forvaltningsloven stiller krav til saksbehandlingen, og offentlighetsloven skal sikre innsyn i saksdokumenter, journaler og lignende i offentlig eide selskaper. I selskap der Froland kommune er hovedeier, skal prinsippene for meroffentlighet følges, det vil si at selskapet alltid skal vurdere om et dokument likevel skal gjøres kjent, helt eller delvis, selv om det etter bestemmelser i loven kan unntas fra offentlighet.

Kommunen er forvalter av felles ressurser og foretar prioriteringer og avveininger innenfor rammer som lovverk og økonomi tilsier. Kommunen er derfor avhengig av allmennhetens tillit. I selskaper der Froland kommune er eneeier, stilles det krav til at generalforsamling, styremedlemmer og ansatte kjenner til bestemmelser i lovverket og kommunens etiske retningslinjer.

I selskaper der Froland kommune er medeier, stilles det krav til at kommunens representanter tar hensyn til kommunens etiske retningslinjer i tillegg til selskapets egne etiske retningslinjer og verdier.

En eierstrategi er en politisk viljeserklæring, og bør evalueres med jevne mellomrom. Det politiske flertallets tanker og vurderinger kan endres etter et valg, og eksterne vilkår kan gi grunnlag for å endre eierstrategien.

Mål:

- Froland kommunes innbyggere har forsvarlig nytte av Froland kommunes eier- og medeierskap

Strategier:

- Utvikle gode styringsverktøyer for sitt eierskap
- Åpenhet og forutsigbarhet gjennom en årlig eierskapsmelding
- God opplæring av de representanter kommunen velger eller oppnevner til å forvalte kommunens eierskap

16. Handlingsprogram

I de foregående kapitler er det formulert mål og strategier som skal være retningsgivende for bruken av plandokumentet som beslutningsunderlag.

I tillegg er det utarbeidet et handlingsprogram som omfatter konkrete handlinger som skal gjennomføres som tiltak i planperioden.

Handlingsprogrammet inneholder også handlingsprogram for landbruk.

Tema	Mål	Tiltak	Når	Ansvarlig
Næringsarealer	Nok tilgjengelige næringsarealer for varierte formål	Vurdering av næringsarealer langs ny vei til Gullknapp.	2020	Rådmann
Næringsarealer	Nok tilgjengelige næringsarealer for varierte formål	Reguleringsplan for ny vei til Gullknapp med næringsarealer	2021-2022	Rådmann
Sentrum	Et mer attraktivt sentrum for næringsdrivende og besøkende	Etablere møteplasser og grønt mv.	2020-2023	Rådmann / næringslivet
Sentrum	Utvidelse av sentrum	I tråd med vedtatte planer	2020 - 2023	Rådmann
Reiseliv og kulturisme	Oppnå økt verdiskaping i våre reiselivsbedrifter	Delta i Telemarksvegens hovedprosjekt Videreutvikle Frolands verk kultursenter Delta i samarbeidsprosjekt Nidelva som padle- og sykledestinasjon. Støtte opp om initiativ til overnattingsbedrifter.	2020-2023	Ordfører og rådmann
Arendal lufthavn Gullknapp	Økt aktivitet og utvikling på flyplassen	Samarbeide med flyplassen om videre utvikling	2020-2023	Ordfører og rådmann
Kommunen som eier	Eierskap basert på nytte for kommunens virksomhet	Årlige eierskapsmeldinger til kommunestyret	2020-2023	Ordfører og rådmann
Nærings samarbeid offentlig/privat	Økt sysselsetting i Froland og dermed i regionen.	Tilrettelegge nye næringsarealer. Yte god hjelp til nyetablerere.	2020-2023	Ordfører, rådmann og teknisk

	Øke antall nyetablerere. Et innovativt lokalt og regionalt næringsliv.	Behandle reguleringsplaner og byggesaker raskt og imøtekommende.		
--	--	--	--	--

Landbruk:

Tema	Mål	Tiltak	Når	Ansvarlig
Økt fokus på jordvern	Sikre matjord for fremtidige generasjoner	Være tilbakeholdne med dispensasjonssøknader	2020-2023	Froland kommune
Utvikle tilleggsnæringer i tilknytning til gårdsbruk	Få et aktive og robuste bygder med høy verdiskaping	Bidra til å øke aktive miljøer innenfor ulike tilleggsnæringer	2020-2023	Forvaltning og natur
Sette av midler til landbruksfondet		Fylle på landbruksfondet årlig	2020-2023	Froland kommunestyre
Øke investeringer til landbruksbygg	Mer effektivt landbruk Økt fokus på bygg i tre	Følge opp retningslinjer for tilskudd til landbruksbygg	2020-2023	Forvaltning og natur
Øke investeringer til grøfting og nydyrking	Mer agronomisk riktig drift	Følge opp veileder for tilskudd til grøfting og nydyrking.	2020-2023	Forvaltning og natur
Øke antallet aktive jord- og skogbrukere	Øke sysselsetting og verdiskaping i landbruket	Skape arenaer som skal motivere nye grunneiere til å satse på landbruk	2020-2023	Forvaltning og natur
Sikre investeringer i skogbruket	Langsiktig verdiskaping i skogbruket	Videreføre veilednings- og motivasjonsarbeid for å investere i ungskog og vedlikehold av veier	2020-2023	Forvaltning og natur
Gode veier som tåler fulle tømmerbiler med totalvekt på 60 tonn.	Sikre effektiv tømmertransport	Sikre at kommunale veier er gode nok for tømmertransport, og jobbe for at viktige fylkesveier blir godkjent for fulle tømmerbiler.	2020-2023	Forvaltning og natur

